

Handläggare
Arja Kallo
Telefon: 08-508 35 919

Till
Arbetsmarknadsnämnden
den 21 april 2020

Ärende 11

Beslut om inrättande av Etableringscentrum

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att godkänna det stegvisa inrättandet av Etableringscentrum och överlämnar utredningen till kommunstyrelsen.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att godkänna bilagd utredningsrapport om Etableringscentrum.

Karina Uddén
arbetsmarknadsdirektör

Karin Eriksson-Bech
utvecklingschef

Sammanfattning

I stadens budget för 2019 gavs arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att utreda förutsättningar för inrättande av Etableringscentrum. Syftet var att öka nyanländas möjligheter till snabb förankring i arbets- och samhällslivet. I budgetuppdraget angavs att Etableringscentrum ska utgöra en gemensam ingång för nyanlända där samlad kompetens inom etableringsområdet tillhandahålls.

Med utgångspunkt i uppdraget genomförde förvaltningen, i samverkan med Arbetsförmedlingen samt berörda nämnder inom staden, en omfattande utredning som redovisas i sin helhet i utredningsrapporten ”Utredning om Etableringscentrum i Stockholm 2019” (bilaga 1).

Den samlade bedömningen från utredningens sida är att det finns en stor samsyn kring behovet av större samordning av arbetet med nyanlända samt att få bättre effektivitet i det rekryterande arbetet mot studier och jobb. Såväl representanter från staden, berörda myndigheter som nyanlända själva har lyft behovet av att utveckla ett holistiskt arbetssätt, snabbare arbetsprocesser, tätare samarbete mellan aktörerna och en sammanhållen planering med den nyanlända i centrum. Utredningen visar vidare på en stor samsyn

vad gäller behovet av att samtliga nyanlända (såväl kommunanvisade som egenbosatta och deras anhöriga) erbjuds ett likställigt mottagande i staden.

När det gäller statliga aktörers medverkan vid Etableringscentrum konstaterade utredningen att detta är en angelägen fråga men att stora förändringar inom flera av de statliga myndigheterna gjorde det svårt att under 2019 slutföra utredningen i de delar som avsåg den statliga medverkan på Etableringscentrum.

Inom ramen för utredningen uppmanades arbetsmarknadsförvaltningen att undersöka möjligheter till finansiering av vissa delar av etableringscentrum med medel ur Europeiska Socialfonden (ESF). Förvaltningen ansökte om medel och ansökan beviljades. Projektet, som gavs namnet ”Hållbar etablering”, drivs i samverkan med Arbetsförmedlingen och startade sin analysfas 2019. Våren 2020 går projektet i skarp drift.

Under 2020 har arbetsmarknadsförvaltningen, i samverkan med främst socialförvaltningen och Arbetsförmedlingen, fördjupat arbetet med de förslag som utredningen kom fram till under 2019. En viktig del i detta har varit att vidare undersöka förutsättningarna för statlig medverkan på Etableringscentrum.

Såväl Arbetsförmedlingen som Migrationsverket och Statens servicekontor är viktiga statliga aktörer inom etableringsområdet. Arbetsförmedlingen har det samordnande ansvaret för etableringen och huvudansvaret för att de nyanlända ska komma ut i arbete och studier. Deras medverkan har därför central betydelse för verksamheten på Etableringscentrum.

Arbetsförmedlingen finns med som samarbetspart och medverkar genom två arbetsförmedlare i projektet Hållbar etablering. Utöver det bedömer arbetsmarknadsförvaltningen att det i dagsläget inte finns förutsättningar till direkt medverkan från statliga myndigheter på Etableringscentrum i form av samlokaliserad personal. Däremot finns ett stort intresse att utveckla samverkansformer och positiv inställning till Etableringscentrum från de berörda statliga aktörerna.

Arbetsmarknadsförvaltningen har även under 2020 fördjupat samarbetet med socialnämndens verksamhet ”Intro Stockholm”. Där erbjuds idag mottagande för kommunanvisade nyanlända inklusive kvotflyktingar (ABO). Förvaltningen ser det därför som

angeläget att Etableringscentrum fortsatt utvecklas i nära samverkan mellan arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden.

Arbetsmarknadsförvaltningens samlade bedömning är att det finns en stor grupp nyanlända som har behov av stadens insatser parallellt med Arbetsförmedlingens. Det gäller framför allt nyanlända som saknar gymnasieutbildning (47 procent av det totala antalet nyanlända).

Mot bakgrund av ovan föreslår arbetsmarknadsförvaltningen att arbetsmarknadsnämnden sammanför resurser och verksamheter som är riktade till nyanlända och även samlokaliseras med socialnämndens verksamhet Intro Stockholm till ett Etableringscentrum. Med detta som plattform, kan staden utveckla samverkansformer med statliga aktörer utifrån deras förutsättningar. Såväl nyanlända som staden skulle gynnas av ett proaktivt, sammanhållet och holistiskt arbete under etableringstiden, att stadens insatser sammanförs och stärks i syfte att skapa effektiva arbetsprocesser. Etableringscentrum kan erbjuda ett tidigt, förebyggande, sammanhållet stöd och på så sätt främja nyanländas etablering på arbetsmarknaden och i samhället.

Arbetsmarknadsförvaltningen föreslår stegvis införande av Etableringscentrum.

Genom ESF- projektet Hållbar etablering har ett första steg redan tagits. Ytterligare ett steg tas genom att projektet samlokaliseras med Intro Stockholm under våren 2020.

Som ett andra steg föreslås att arbetsmarknadsnämnden under 2021 sammanför delar av egna verksamheter, som är riktade till nyanlända, till Etableringscentrum. Verksamheten behöver då även stärkas med ytterligare funktioner som etableringskoordinatorer, samhällsvägledare, arbetsledning och administrativa tjänster samt med gemensamma lokaler med Intro Stockholm. Detta för att kunna ta emot även egenbosatta och anhöriga till nyanlända samt för att kunna erbjuda ett sammanhållet stöd. Under 2021 kan Etableringscentrum även vidareutveckla samverkansformer med de statliga aktörerna, civila samhället och Region Stockholm. Bland annat behöver nya samarbets- och kommunikationsformer utvecklas genom digitala kanaler såsom genom chatt och webbmöten.

I ett tredje steg år 2022 implementeras hela eller delar av projektet Hållbar etablering. Samverkan inom staden och med andra aktörer fördjupas och fortsatt fokus läggs på utveckling av digitaliserade arbetssätt.

Bakgrund

I stadens budget för 2019 gavs arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att utreda förutsättningar för inrättande av Etableringscentrum. Syftet var att öka nyanländas möjligheter till snabb förankring i arbets- och samhällsliv. I budgetuppdraget angavs att Etableringscentrum ska utgöra en gemensam ingång för nyanlända där samlad kompetens inom etableringsområdet tillhandahålls.

Med utgångspunkt i uppdraget genomförde arbetsmarknadsförvaltningen i samverkan med Arbetsförmedlingen, socialförvaltningen samt övriga berörda förvaltningar inom staden, en omfattande utredning som redovisas i sin helhet i utredningsrapporten ”Utredning om Etableringscentrum i Stockholm 2019” (Se bilaga 1).

De huvudsakliga frågeställningarna som utredningen sökte svar på var:

- Finns det behov av Etableringscentrum?
- Vilka är förutsättningarna att inrätta Etableringscentrum och för statliga aktörers medverkan där?
- Hur kan Etableringscentrum utformas?

Den samlade bedömningen från utredningens sida var att det finns en stor samsyn bland många aktörer om behovet av ett Etableringscentrum.

När det gäller förutsättningar att inrätta ett Etableringscentrum med samlad kompetens inom etableringsområdet konstaterade utredningen att en central förutsättning är Arbetsförmedlingens medverkan eftersom de har huvudansvaret för nyanländas etablering. En omfattande omstrukturering påbörjades av Arbetsförmedlingen under våren 2019. Samtidigt pågick omorganisation hos både Migrationsverket och Statens servicekontor som också är viktiga statliga samverkansparter.

Sammantaget bedömde utredningen att det under 2019 fanns bristfälliga förutsättningar att till fullo utreda de statliga aktörernas möjlighet att medverka på Etableringscentrum. Däremot konstaterade utredningen att en realistisk väg framåt är att staden sammanför sina resurser och verksamheter som är riktade till nyanlända. Staden kan då med Etableringscentrum som plattform utveckla samverkansformer med statliga aktörer utifrån deras förutsättningar.

Med utgångspunkten att ett Etableringscentrum skulle bygga på samordning av stadens egna resurser presenterade utredningen också ett förslag på hur verksamheten skulle kunna utformas.

I den bifogade utredningsrapporten beskrivs arbetet med nyanlända i staden, de synpunkter och förslag som kom fram under utredningens gång under 2019, analys och bedömning samt förslag till inrättande av Etableringscentrum.

Inom ramen för utredningen uppmanades arbetsmarknadsnämnden att undersöka möjligheter till finansiering av vissa delar av etableringscentrum med medel ur Europeiska Socialfonden (ESF). Arbetsmarknadsförvaltningen ansökte om medel och ansökan beviljades. Projektet, som gavs namnet "Hållbar etablering", drivs i samverkan med Arbetsförmedlingen och startade sin analysfas under hösten 2019. Den 1 maj 2020 går projektet i skarp drift och kommer att pågå till och med juni 2022. Genom projektet ska Stockholms stad, Arbetsförmedlingen och arbetsgivare utveckla metoder och stöd för att effektivisera vägen till arbete för kortutbildade nyanlända. Bland annat ska en yrkesinriktad pilotutbildning för studerande på Sfi studieväg 1 utvecklas i samråd med arbetsgivare.

Ärendet

Med utgångspunkt från den utredning som genomfördes under 2019 har arbetsmarknadsförvaltningen under 2020 i samverkan med främst socialförvaltningen och Arbetsförmedlingen fördjupat arbetet med de förslag som utredningen kom fram till under 2019.

Arbetsmarknadsförvaltningens fortsatta utredning avseende förutsättningar för ett Etableringscentrum, slutsatser, synpunkter och förslag redovisas i föreliggande ärende.

I ärendet används Arbetsförmedlingens definition av nyanländ, som även är den som staden följer gällande insatser inom vuxenutbildningen och arbetsmarknadsinsatser:

Med nyanländ avses personer som är födda utanför EU/EES, som inte befunnit sig i Sverige i mer än 36 månader efter att ha fått uppehållstillstånd.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom utvecklings- och utredningsstaben vid arbetsmarknadsförvaltningen i samverkan med socialförvaltningen och Arbetsförmedlingen.

Förutsättningar för ett Etableringscentrum

1. Nyanlända i staden

I det föreliggande ärendet används Arbetsförmedlingens definition av nyanländ, som även är den som staden följer gällande insatser inom vuxenutbildningen och arbetsmarknadsinsatser:

Med nyanländ avses personer som är födda utanför EU/EES, som inte befunnit sig i Sverige i mer än 36 månader efter att ha fått uppehållstillstånd.

Sedan toppåret 2017 har antalet nyanlända kommunmottagna i Stockholms stad sjunkit. År 2019 omfattade mottagandet drygt 1 500 individer. Under 2020 beräknas staden ta emot cirka 1 656 nyanlända. Knappt hälften (856) utgörs av personer som omfattas av bosättningslagen och anvisas till staden, så kallade ”ABO”. Resten (800) består av personer som kommer att självbosätta sig i staden, så kallade ”EBO”. Till EBO räknas även anhöriga¹ till nyanlända.

Vid utgången av 2019 uppgick antalet nyanlända mellan 20-64 år, inskrivna på ett arbetsförmedlingskontor i staden och folkbokförda i Stockholms stad till drygt 3 800 individer. Cirka 1 900 omfattades av etableringsprogrammet² på Arbetsförmedlingen. Omkring 49 procent är män och 51 procent är kvinnor. Majoriteten av de nyanlända är i arbetsför ålder.

En hög andel av den totala gruppen nyanlända, 47 procent, är kortutbildade, d.v.s. har gått i skola i högst 10 år i sitt hemland. Av inskrivna i etableringsprogrammet är 60 procent kortutbildade. I åldrarna 20-29 år är det omkring 53 procent som endast har förgymnasial utbildning.

Cirka 33 procent av den totala gruppen nyanlända och cirka 22 procent av nyanlända i etableringsprogrammet har utbildning på eftergymnasial nivå. Majoriteten är kvinnor.

Utöver grupperna ovan finns omkring 1 047 nyanlända unga som, vid utgången av 2019 deltog i språkinträdning på en gymnasieskola i staden. Utbildningsförvaltningen bedömer att

---

¹ Personer som ansökt om uppehållstillstånd inom sex år från det att den person som den anhöriga har anknytning till först togs emot i en kommun. Anhöriga har rest in i landet med klara tillstånd, omfattas av etableringsprogrammet och kommunens ansvar för mottagande.

² I etableringsprogrammet deltar den som har fyllt 20 men inte 65 år och nyligen har fått uppehållstillstånd som flykting, kvotflykting eller skyddsbehövande eller på grund av anknytning till en person som har fått uppehållstillstånd som flykting, kvotflykting eller skyddsbehövande.

endast ett mindre antal blir behöriga för att gå vidare till introduktion- yrkes- eller nationella gymnasieprogram.

Sammantaget innebär det att det finns ett stort antal unga och vuxna nyanlända som saknar gymnasiekompetens i Stockholms stad. Kort utbildning är i Stockholmsregionen den enskilt största riskfaktorn på arbetsmarknaden. Unga som saknar gymnasiekompetens har en mycket utsatt situation.

Arbetslösheten i Stockholm har länge legat stabilt på omkring 6 procent (enligt Arbetsförmedlingens data av öppet arbetslösa inklusive arbetssökande i program). Under hösten 2019 steg arbetslösheten något och förväntades så sent som i februari 2020 stiga marginellt fram till 2021 för att sedan sjunka. Den bedömningen får dock ses som mycket osäker med utgångspunkt från att landet och staden våren 2020 kastats in i en pandemi vars konsekvenser är omöjliga att överblicka. Högst sannolikt kommer dock de grupper som idag är mest utsatta på arbetsmarknaden få en än mer utsatt position i spåren av varsel, uppsägningar och en förväntad lågkonjunktur. Nyanlända, och då särskilt de kortutbildade, kommer därmed med största sannolikhet att möta ytterligare utmaningar på arbetsmarknaden.

2. Stadens ansvar, förutsättningar och arbetssätt

Staden har tillsammans med Arbetsförmedlingen ett gemensamt ansvar för att skapa goda förutsättningar för alla nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden och i samhällslivet.

Staden ansvarar bland annat för att tillhandahålla boende och inom ramen för bostadsnämndens ansvar har staden ett särskilt ansvar för att erbjuda kommunanvisade nyanlända en bostad. De bostäder som erbjuds är genomgångsbostäder och erbjuds främst av Stiftelsen Hotellhem i Stockholm (SHIS). Även socialnämnden erbjuder kollektiva boendelösningar, privat uthyrning och upphandlade vandrarhemsplatser.

Under perioden 2015 – 2019 har ca 2400 hushåll erbjudits genomgångsbostad genom SHIS. Boendetiden är maximalt 5 år. Med start från år 2020 kommer kontraktet för hushåll som erhållit en genomgångsbostad hos SHIS att successivt löpa ut. Hushåll som uppnår 5 års boendetid beräknas vara 68 under 2020, 390 under 2021, 505 under 2022 och 421 under 2023. De hushåll som inte lyckas hitta en annan bostad på egen hand har behov av vägledning i bostadssök och stöd i att få ett arbete för att främja möjligheten att få en bostad och förebygga hemlöshet.

Staden ansvarar vidare för att vid behov tillhandahålla praktisk hjälp för nyanlända som har anvisats till kommunen, boende och omsorg för ensamkommande barn, samhällsorientering, samhällsvägledning, studie- och yrkesvägledning samt svenskundervisning (sfi) och vuxenutbildning. Staden ansvarar även för att enskilda som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver enligt socialtjänstlagen.

Staden har inte primärt ett ansvar för arbetsmarknadsinsatser för nyanlända men har utifrån sin kommunala kompetens möjligheter att bidra till att stärka anknytningen till arbetslivet och samhällslivet inom sina verksamheter. Detta kan ske bland annat genom studie- och yrkesvägledning, arbetslivsorientering, validering, praktik samt genom matchning till föreningsaktiviteter, Stockholmsjobb och extra tjänster. Staden kan även verka för att utbildningen i svenska för invandrare kombineras med arbetsmarknadsrelaterade aktiviteter såsom arbetsplatsförlagd praktik och språkstödande insatser under studier och praktik. Genom integrationspakten kan staden erbjuda mentorskapsprogram, rekryteringsevents, arbetstillfällen genom sociala klausuler i upphandlingar, praktik och studiebesök hos företag.

Socialförvaltningens verksamhet Intro Stockholm erbjuder ett strukturerat mottagande för kommunanvisade nyanlända inklusive kvotflyktingar (ABO). Liknande mottagande saknas för egen bosatta (EBO), trots att de under de senaste åren har varit fler än kommunanvisade.

Ansvar för arbetet med nyanlända är uppdelat mellan olika nämnder inom staden och ansvarsfördelningen upplevs inte alltid som tydlig. Liknande insatser bedrivs inom flera nämnder, vilket ökar risken för dubbelarbete.

Under utredningen som genomfördes under 2019 fördes dialoger med tjänstepersoner från verksamheter inom staden och berörda myndigheter, nyanlända, stadsdelsmammor, arbetsgivare respektive representanter från det civila samhället. Dialogerna förmedlade en samstämmig bild av behovet av mer effektiva arbetssätt och tätare samarbete inom staden och mellan aktörerna för att påskynda den nyanländas väg mot arbete eller studier.

Samstämmighet fanns även i önskan om ett mer samlat och holistiskt arbetssätt för att stödja de nyanlända att navigera mellan myndigheter och att få till en sammanhållen planering för individen.

Fler insatser kan erbjudas från staden som komplement till Arbetsförmedlingens planering.

Slutligen finns en stor samsyn vad gäller behovet av att samtliga nyanlända (såväl ABO som EBO och deras anhöriga) erbjuds ett likställigt mottagande i staden.

Resultat från dialogerna redovisas i utredningen om Etableringscentrum, bilaga 1.

3. Förutsättningar för medverkan från statliga myndigheter

Arbetsförmedlingen har det samordnande ansvaret för etableringen, och huvudansvaret för att nyanlända ska komma ut i arbete och studier. Deras medverkan har därför en central betydelse för verksamheten på Etableringscentrum.

En omfattande omstrukturering av Arbetsförmedlingens roll, uppdrag och arbetssätt påbörjades under 2019. Sammantaget kommer servicen till arbetssökande att vara under förändring fram till dess att en ny förmedling beräknas vara på plats 2022.

Verksamheter i staden känner av konsekvenserna av förändringarna på Arbetsförmedlingen. Det initiala mottagandet av nyanlända har förändrats då Arbetsförmedlingen inte kan medverka som tidigare i myndighetssamverkan. Syftet med samverkan är att förkorta den initiala myndighetsprocessen från flera veckor till 4 timmar. Processen har blivit längre och tar nu upp till en vecka.

Övergången till digitala tjänster har visat sig leda till att allt fler nyanlända vänder sig till stadsdelsförvaltningarnas medborgarkontor och samhällsvägledningen för att få hjälp. Personalneddragningar på Arbetsförmedlingen riskerar att leda till att handläggarna inte hinner följa upp de nyanländas individuella planeringar, vilket kan förlänga den nyanländas väg mot arbete eller studier. Neddragningar av specialisttjänster kan leda till att staden behöver uppmärksamma och erbjuda kompletterande insatser främst till unga nyanlända samt nyanlända med funktionsvariationer.

Arbetsförmedlingen medverkar i projektet Hållbar etablering men har i övrigt inte ännu kunnat lämna besked om direkt medverkan på Etableringscentrum. Däremot bedömer de att förutsättningar att hitta samverkansformer är bättre nu jämfört med 2019.

Även Skatteverket, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten är viktiga aktörer inom etableringsområdet. De är samlokaliserade på Statens servicekontor som utgör ”en väg in” till statlig service. Under 2019 har en omorganisation pågått på Statens servicekontor och flera förändringar kommer att genomföras under 2020. Bland annat planeras Arbetsförmedlingens kundtorgsverksamhet att placeras på servicekontoren. Statens servicekontor har på grund av pågående förändringar inte kunnat lämna besked om medverkan på Etableringscentrum. Myndigheten Statens servicecenter som ansvarar för de lokala servicekontoren har dock uttryckt intresse för att hitta samverkansformer med Etableringscentrum.

Migrationsverket ansvarar för frågor som rör bland annat uppehållstillstånd, arbetstillstånd, medborgarskap och återvandring. De anvisar även till kommuner som ska ordna boende för ensamkommande barn samt anvisar nyanlända till kommuner för bosättning. Vidare hänvisar de egen bosatta och anhöriga, som underrättas om uppehållstillstånd, till Arbetsförmedlingen för inskrivning i etableringsprogrammet. Även inom Migrationsverket pågår det större förändringar bland annat på grund av personalnedskärningar. Representanter från Migrationsverket bedömer att det är möjligt att hitta samverkansformer med Etableringscentrum i syfte att hålla ledtider för initiala myndighetskontakter korta.

Sammantaget pågår det stora förändringar hos alla berörda statliga aktörer inom etableringsområdet. Representanter från samtliga statliga aktörerna har dock uttryckt intresse för och positiv inställning till att hitta samverkansformer med Etableringscentrum utifrån sina rådande förutsättningar.

Projektet Hållbar etablering – första steget mot ett etableringscentrum

Inom ramen för utredningen om Etableringscentrum uppmanades arbetsmarknadsnämnden att undersöka möjligheter till finansiering av vissa delar av Etableringscentrum med medel ur Europeiska Socialfonden (ESF). Arbetsmarknadsförvaltningen ansökte om och beviljades medel till projektet Hållbar etablering.

Projektet drivs av arbetsmarknadsförvaltningen och Arbetsförmedlingen och ska utveckla nära samverkan med arbetsgivare genom integrationspakten. Projektet riktar sig till nyanlända personer som har kort utbildningsbakgrund samt

kortutbildade nyanlända som tidigare deltagit i etableringsprogrammet men nu är inskrivna i Jobb- och utvecklingsgarantin (JOB) inom en ramtid på 36 månader räknat från första folkbokföringsdatum.

Målet för projektet är att

- genom gemensamma planeringar med Arbetsförmedlingen bidra till en sammanhållen, hållbar planering för individen
- utveckla en yrkesinriktad utbildning anpassad för nyanlända utan formell utbildning
- utveckla samverkan med arbetsgivare genom integrationspakten
- undersöka och pröva vilka digitala verktyg som kan användas i syfte att främja språkutvecklingen och etableringen i arbets- och samhällslivet

Projektet startade sin analysfas i augusti 2019, startar i skarp drift den 1 maj 2020 och kommer att pågå till och med juni 2022.

Genom projektet har ett första steg tagits mot Etableringscentrum. Ytterligare ett steg tas genom att projektet samlokaliseras med socialförvaltningens verksamhet Intro Stockholm.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

Staden har tillsammans med Arbetsförmedlingen ett gemensamt ansvar för att skapa goda förutsättningar för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden och i samhällslivet. Arbetsförmedlingen har huvudansvaret för att nyanlända ska komma ut i arbete och studier.

Som kommunal aktör har staden en central roll i mottagandet av nyanlända. Staden kan förutom sfi, övrig grundläggande och gymnasial vuxenutbildning samt samhällsorientering erbjuda en rad olika insatser som komplement till Arbetsförmedlingens insatser. Det kan handla om bland annat arbetslivsintroduktion, studie- och yrkesvägledning, praktik, matchning till Stockholmsjobb och extra tjänster. Genom integrationspakten kan staden erbjuda mentorskap, praktik, rekryteringsevents och studiebesök hos företag.

Arbetsförmedlingen finns med som samarbetspart i projektet Hållbar etablering och medverkar genom två arbetsförmedlare i projektet. Utöver det bedömer arbetsmarknadsförvaltningen att det i dagsläget inte finns förutsättningar till direkt medverkan från statliga myndigheter på Etableringscentrum i form av samlokaliserad personal. Däremot finns ett stort intresse att utveckla samverkansformer och positiv inställning till Etableringscentrum

från de berörda statliga aktörerna. Dialoger om samverkansformer behöver fortsätta under 2020.

En realistisk väg framåt är att staden samlar sina egna resurser och verksamheter inom ramen för Etableringscentrum. Staden kan då med Etableringscentrum som plattform utveckla samverkansformer med de statliga aktörerna utifrån deras rådande förutsättningar. Såväl nyanlända som staden skulle gynnas av ett proaktivt, sammanhållet och holistiskt arbete under etableringstiden, att stadens insatser sammanförs och stärks i syfte att skapa effektiva arbetsprocesser med målet att förkorta vägen till arbete, studier och i samhället för den nyanlända.

Behov av Etableringscentrum

Stadens arbetssätt för mottagande av kommunanvisade och egen bosatta skiljer sig åt. För de egen bosatta och anhöriga till nyanlända saknas ett strukturerat mottagande trots att de under åren har varit fler till antalet än kommunanvisade som tas emot av Intro Stockholm. Såväl stadsdelsförvaltningarnas samhällsvägledare som representanter från civila samhället påtalar att egenbosatta är svåra att nå och att de inte får ta del av information, vägledning och stöd i samma utsträckning som kommunanvisade. Genom Etableringscentrum kan staden erbjuda ett likställigt mottagande av alla nyanlända och deras anhöriga.

De pågående förändringarna på Arbetsförmedlingen har medfört konsekvenser för staden. Mottagandet av såväl kommunanvisade som egen bosatta samt deras anhöriga har förändrats under 2019 eftersom Arbetsförmedlingen inte längre medverkar som tidigare under den initiala myndighetsprocessen. Ledtiderna har ökat från fyra timmar upp till en vecka. Genom Etableringscentrum kan staden bygga flexibla, förenklade samverkansformer med statliga aktörer för att hålla ledtiderna korta.

Övergången till mer digitala tjänster hos statliga aktörer har visat sig leda till att flera nyanlända söker vägledning och stöd i stadens verksamheter, bland annat på medborgarkontoren. Etableringscentrum kan bistå i att de nyanlända får ökade kunskaper i användning av digitala tjänster och vid behov användarstöd. Hälften av stadsdelsförvaltningarna saknar medborgarkontor och Etableringscentrum skulle bidra till ökad tillgänglighet till vägledning och stöd.

De nyanlända upplever svårigheter att navigera mellan olika myndigheter som ofta upprättar varsin planering för individen. På

Etableringscentrum kan den nyanlända få stöd av etableringskoordinatorer för att få till en sammanhållen planering. Etableringscentrum kan även coacha och lotsa personen till kompletterande insatser som staden kan erbjuda i samråd med Arbetsförmedlingen för att förkorta etableringstiden eller tiden i jobb- och utvecklingsgarantin.

Arbetsmarknadsförvaltningen gör bedömningen att det finns en stor grupp nyanlända som har behov av stadens insatser parallellt med Arbetsförmedlingens. Det gäller framför allt nyanlända som saknar gymnasieutbildning (47 procent av det totala antalet nyanlända) samt att det finns en stor grupp unga nyanlända med kort utbildningsbakgrund. Många kommer inte in i yrkes- eller vidareutbildning idag. Ett motiverande och rekryterande arbete till fortsatta studier är därför viktigt för att förebygga arbetslöshet. Utan tillgång till stödinsatser i ett tidigt skede av etableringstiden kan dessa omständigheter komma att begränsa de kortutbildades möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden och öka risken för ett långvarigt utanförskap.

Migrationsverkets projekt Asyl 360 förkortar handläggningstiderna för ansökningar betydligt, vilket är positivt. Men det medför också att de som får tillstånd har mindre kunskaper i svenska språket och mindre kännedom om svenska samhället och därmed större behov av initial vägledning och stöd för att påskynda etableringsprocessen.

Ansvar för nyanlända är fördelat över flera nämnder i staden och gränsdragningar i ansvaret inom staden är inte alltid tydliga. Liknande insatser bedrivs inom flera nämnder utan att dessa samordnas, vilket ökar risken för dubbelarbete.

För ett stort antal hushåll som bor i SHIS genomgångsbostäder kommer hyreskontrakten successivt att löpa ut under 2020 - 2024. Med stor sannolikhet kommer en del av dem behöva få vägledning och stöd att hitta annan bostad och även stöd att få ett arbete för att förbättra sina möjligheter att få bostad.

Bristfällig etablering kan få negativa effekter utifrån ett jämställdhets- och barnperspektiv. Färre kvinnor än män är i arbete och utbildning. Fattigdom kan gå i arv och därmed påverka barns framtida möjligheter till arbete.

Inflödet av mottagna nyanlända har minskat betydligt under senaste året och en satsning på Etableringscentrum skulle kanske ha behövts tidigare. Men med mindre volymer är förutsättningarna

idag dock bättre att kunna lägga grunden för ett Etableringscentrum som sedan kan dimensioneras utifrån hur inflödet kommer att se ut under de kommande åren.

Sammantaget finns alltså ett antal faktorer som pekar på behovet av större samordning av arbetet med nyanlända, det initiala mottagandet samt att få bättre effektivitet i det rekryterande arbetet mot studier och jobb. Såväl representanter från staden, berörda myndigheter som nyanlända själva lyfter behovet av att utveckla ett holistiskt arbetssätt, snabbare arbetsprocesser, tätare samarbete mellan aktörerna och en sammanhållen planering med den nyanlända i centrum. Etableringscentrum skulle kunna erbjuda ett sådant tidigt, förebyggande, sammanhållet stöd och på så sätt främja nyanländas etablering på arbetsmarknaden och i samhället.

Utformning av Etableringscentrum

Arbetsmarknadsförvaltningen föreslår en modell som bedöms ge mest samordningsvinster, sätter den nyanländas behov i centrum och kan bli mest kostnadseffektiv för staden. Modellen bygger på att arbetsmarknadsförvaltningen sammanför delar av sina resurser, som är riktade till nyanlända, och samlokaliserar sig med socialförvaltningens verksamhet Intro Stockholm. Med Etableringscentrum som plattform kan förvaltningarna tillsammans bygga upp samverkan inom staden och med statliga aktörer.

Etableringscentrum ska ta tillvara de insatser som redan finns och erbjuds av andra. Etableringscentrums uppdrag är att bidra till att vägleda, lotsa och coacha den nyanlända mellan aktörer och insatser samt erbjuda stöd i syfte att förkorta vägen till jobb eller studier.

Det befintliga arbetssättet för initialt mottagande, som Intro Stockholm arbetar med, tas tillvara inom ramen för Etableringscentrum och skalas upp till att omfatta även egen bosatta samt anhöriga till nyanlända. Detta innebär att Migrationsverket kan hänvisa såväl kommunanvisade som egen bosatta samt deras anhöriga till Etableringscentrum. Därifrån säkerställer Etableringscentrum att den nyanlända folkbokför sig, registrerar sig hos Försäkringskassan och skriver in sig på Arbetsförmedlingen samt erbjuds initial samhällsvägledning och socialt stöd.

Samverkan med arbetsförmedlingen bygger vidare på det arbetssätt som redan utvecklats inom Intro Stockholm där samverkansrutiner gällande inskrivning mm utvecklats för ABO-gruppen som kan överföras även till EBO-gruppen. Vidare byggs redan under 2020 samverkan runt planeringen för den enskilde inom ramen för

projektet Hållbar Etablering genom att arbetsförmedlingen har anställda i projektet. Målsättningen är att detta arbetssätt ska kunna fortgå och vidareutvecklas inom Etableringscentrum.

Utöver detta kan Etableringscentrum via stadens insatser erbjuda studie- och yrkesvägledning, matchning till praktik, Stockholmsjobb och extra tjänster. Genom integrationspakten erbjuds mentorskap, branschinformation, studiebesök hos företag och riktade rekryteringsevents till nyanlända. Vidare uppmärksammas nyanlända kvinnor särskilt genom en uppsökande verksamhet. De nyanlända som har behov av sammanhållen planering erbjuds stöd av etableringskoordinatorer. Genom VIDA (Välj Inkludering Delaktighet och Aktivitet) erbjuds matchning till föreningsaktiviteter.

Arbetsmarknadsförvaltningen har en pågående dialog med Forum - idéburna organisationer med social inriktning, som vill söka medel till ett projekt. Genom projektet vill Forum skapa en samarbetsmodell mellan staden och civila samhället där Etableringscentrum kan utgöra en plattform för modellen. Bland annat kan Forum erbjuda social- och asyljuridisk rådgivning, vägledning och lotsning som komplement till stadens samt erbjuda volontärutbildning för stockholmare som vill bidra i etableringen.

Region Stockholm har uttryckt ett intresse för att vara en aktör på Etableringscentrum eftersom det även ligger i vårdens intresse att nå nyanlända i tidigt skede för information och rådgivning.

Genom att Intro Stockholm, delar av arbetsmarknadsförvaltningens verksamheter och projektet Hållbar etablering är samlokaliserade, en ny funktion som etableringskoordinatorer tillförs och samarbeten skapas med andra aktörer skapas även synergier som kan påskynda de nyanländas etablering på arbetsmarknaden och i samhället.

Mål, syfte och uppdrag

Den övergripande målsättningen för Etableringscentrum föreslås vara att förkorta etableringstiden genom att samla och stärka stadens resurser och kompetenser inom det initiala mottagandet samt stärka samverkan med statliga myndigheter och civila samhället kring målgruppen nyanlända.

Via Etableringscentrum ska samtliga nyanlända erbjudas ett sammanhållet och likställt bemötande och en sammanhållen plan för sin etablering.

Syftet med Etableringscentrum föreslås vara att

- erbjuda ett sammanhållet, välkomnande, förenklat, effektivt och likställigt mottagande för kommunanvisade och egen bosatta nyanlända samt deras anhöriga.
- erbjuda och lotsa till arbetsmarknadsinsatser, praktikplatser och jobb.
- arbeta rekryterande mot studier inom vuxenutbildningen och samhällsorienteringen.
- bidra till en sammanhållen individuell planering för individen
- effektivisera samverkan inom staden och med statliga aktörer, civila samhället och övriga berörda aktörer utifrån ett holistiskt förhållningssätt, med den nyanlända i centrum.

Etableringscentrums uppdrag föreslås vara att

- genom egna insatser, vägledning, och rådgivning stärka den nyanländas möjligheter att komma ut i jobb eller studier, kunna leva ett självständigt liv, vara självförsörjande.
- förkorta etableringstiden och därmed minska stadens kostnader under och efter etableringsperioden
- utveckla metoder och samarbeten inom staden, med statliga myndigheter, civila samhället och andra berörda aktörer i syfte att förenkla och effektivisera den initiala processen.
- fungera som en plattform för integrationspakten och för rekrytering mot studier och samhällsorientering
- fungera som en plattform för samverkan med civila samhället
- fokusera på det förebyggande arbetet i syfte att motverka utanförskap och långtidsarbetslöshet

Målgrupp

Målgruppen för Etableringscentrum föreslås primärt definieras som

1. personer födda utanför EU/EES som har fått uppehållstillstånd och som har befunnit sig i Sverige upp till 36 månader efter beviljat uppehållstillstånd.
2. efter individuell bedömning kan även personer, som har pågående kontakt med Etableringscentrum men där tidsintervallet på 36 månader passeras, omfattas.
3. personer enligt punkt 1 som beviljats uppehållstillstånd 2015 eller senare, är arbetslösa och bor i stadens genomgångsbostäder.

Prioriterade grupper bör vara nyanlända som omfattas eller har avslutat etableringsprogrammet och är arbetslösa, kortutbildade

med högst förgymnasial utbildning, nyanlända kvinnor samt nyanlända med funktionsvariationer.

Stegvis införande av Etableringscentrum

Med utgångspunkt från resultatet av utredningen som genomfördes under 2019 (bilaga 1) har förvaltningen utarbetat ett scenario för en stegvis uppbyggnad av Etableringscentrum.

Ett första steg mot Etableringscentrum är taget genom att projektet Hållbar etablering har startats och kommer att samlokaliseras med socialförvaltningens Intro Stockholm under våren 2020.

Som ett andra steg kan arbetsmarknadsförvaltningen under 2021 sammanföra delar av egna verksamheter, som är riktade till nyanlända, till Etableringscentrum i syfte att effektivisera arbetet kring målgruppen.

Arbetsmarknadsförvaltningen föreslår att i det andra steget bör Etableringscentrum dessutom under 2021 stärkas ytterligare med funktioner som etableringskoordinatorer, samhällsväglare, arbetsledning och administrativa tjänster. Detta för att kunna ta emot även egen bosatta och anhöriga till nyanlända samt för att kunna erbjuda ett sammanhållet stöd. Verksamheten behöver även ändamålsenliga lokaler där kommunanvisade och egen bosatta nyanlända samt deras anhöriga tas emot. I lokalerna behöver gruppverksamheter och rekryteringsevents kunna anordnas. Sammantaget ska lokalerna vara utformade så att Etableringscentrum kan fungera som en inbjudande och aktiv mötesplats för nyanlända och för de aktörer i samhället som är engagerade i nyanländas etablering.

Under 2021 kan Etableringscentrum vidareutveckla samverkansformer med de statliga aktörerna utifrån deras rådande förutsättningar. Bland annat behöver nya samarbets- och kommunikationsformer utvecklas genom digitala kanaler såsom genom chatt och webbmöten. Även andra viktiga samverkansaktörer som civila samhället och Region Stockholm ska kunna erbjuda tjänster på Etableringscentrum.

I ett tredje steg år 2022 kan hela eller delar av projektet Hållbar etablering implementeras. Samverkan inom staden och med andra aktörer behöver fördjupas och fortsatt fokus behöver läggas på utveckling av digitaliserade arbetsätt.

I fokus för Etableringscentrum är utvecklingen av sammankopplade arbetssätt mellan olika aktörer där individen sätts i centrum utifrån ett holistiskt förhållningssätt. Arbetssätten behöver utvecklas såväl genom möten som med stöd av digital teknik.

Finansiering

Arbetsmarknadsförvaltningen har ansökt om och beviljats medel från Europeiska Socialfonden (ESF) till projektet Hållbar etablering. Projektet är ett första steg mot Etableringscentrum och genom projektet finansieras delar av verksamheten. Projektet Hållbar etablering beräknas omsätta cirka 40 Mnkr över en treårsperiod 2019 - 2022, varav staden medfinansierar med totalt 15 Mnkr i kontanta medel under hela perioden.

Under förutsättning att beslut om att gå vidare i steg två i inrättande av Etableringscentrum gör arbetsmarknadsförvaltningen bedömningen att verksamheten kommer att kräva ytterligare en ekonomisk insats från staden.

Den totala kostnaden för Etableringscentrum, exklusive projektet Hållbar etablering, uppskattar nämnden till 20,5 Mnkr per år. En del av Etableringscentrums verksamhet kan finansieras genom omfördelning av resurser, motsvarande 9,2 Mnkr.

Verksamheten behöver dock förstärkas med funktioner som gör det möjligt att ta emot egen bosatta (EBO) och anhöriga och lotsa de vidare till praktik, arbetsmarknadsinsatser och jobb samt för att upprätta en sammanhållen planering. Finansieringen avser kostnader för nya tjänster som etableringskoordinatorer, samhällsvägledare, arbetsledning och administrativt stöd samt verksamhetsanpassade lokaler och inventarier. För att möjliggöra detta uppskattar arbetsmarknadsförvaltningen att det krävs ytterligare en finansiering med ca 11,3 mnkr per år från och med 2021.

Vid halvårsskiftet 2022 upphör ESF projektet Hållbar etablering, som är en del i Etableringscentrum, vilket innebär att ytterligare finansiering behövs för andra halvåret 2022 med 3,7 mnkr. För att kompensera helårseffekt för bortfallet av finansiering för Hållbar etablering måste ytterligare 3,7 mnkr tillföras under 2023. Kalkylerna bygger på att den budget på 5,0 mnkr som Kommunfullmäktige beviljat projektet Hållbar etablering för 2020 inte tas bort.

Den statliga schablonersättningen (Förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar), så kallad generalschablon, kan användas till att ersätta kostnader för mottagande och praktisk hjälp i samband med bosättning, tolkning och andra insatser som för att underlätta etablering i samhället (§10, punkt 1,6 och 7). Verksamheten på Etableringscentrum kan hänföras till generalschablonen.

Etableringscentrum bör, när verksamheten har kommit igång, undersöka möjligheter att få ytterligare utvecklingsmedel via ESF, Länsstyrelsen, FINSAM (Finansiell samordning) och Smart stad.

Jämställdhetsanalys

Vid analyser av statistik och forskningsstudier har skillnader mellan kvinnor och män uppmärksammats och dessa har lyfts fram genomgående i utredningen (bilaga 1).

I fokusgrupper som genomförts med nyanlända inom ramen för utredningen har jämn könsfördelning eftersträvat. Kvinnors behov har särskilt uppmärksammats genom en fokusgrupp med stadsdelsmammor i syfte att få veta mer om nyanlända kvinnors behov.

Bilaga

1. Utredning om Etableringscentrum i Stockholm 2019